



جمهوری اسلامی ایران  
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran



استاندارد ایران - ایزو -

آی ای سی

۱۷۰۴۰

چاپ اول

ISIRI-ISO/IEC

17040

1st. edition

Identical with  
ISO/IEC 17040 : 2005

ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای  
ارزیابی همترازی نهادهای ارزیابی انطباق و  
نهادهای تأیید صلاحیت

**Conformity assessment- General  
requirements for peer assessment of  
conformity assessment bodies and  
accreditation bodies**

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران  
تهران - خیابان ولیعصر، ضلع جنوبی میدان ونک، پلاک ۱۲۹۴، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹  
تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱  
دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳  
کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۳۱۵۸۵-۱۶۳  
تلفن: ۸-۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶۱)  
دورنگار: ۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶۱)  
پیام نگار: [standard@isiri.org.ir](mailto:standard@isiri.org.ir)  
وبگاه: [www.isiri.org](http://www.isiri.org)  
بخش فروش، تلفن: ۲۸۱۸۹۸۹ (۰۲۶۱)، دورنگار: ۲۸۱۸۷۸۷ (۰۲۶۱)  
بها: ۲۳۷۵ ریال

Institute of Standards and Industrial Research of IRAN  
Central Office: No.1294 Valiaser Ave. Vanak corner, Tehran, Iran  
P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran  
Tel: +98 (21) 88879461-5  
Fax: +98 (21) 88887080, 88887103  
Headquarters: Standard Square, Karaj, Iran  
P.O. Box: 31585-163  
Tel: +98 (261) 2806031-8  
Fax: +98 (261) 2808114  
Email: [standard@isiri.org.ir](mailto:standard@isiri.org.ir)  
Website: [www.isiri.org](http://www.isiri.org)  
Sales Dep.: Tel: +98(261) 2818989, Fax.: +98(261) 2818787  
Price:2375 Rls.

## به نام خدا

### آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه\* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود. پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)<sup>۱</sup> کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)<sup>۲</sup> و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)<sup>۳</sup> است و به عنوان تنها رابط<sup>۴</sup> کمیسیون کدکس غذایی (CAC)<sup>۵</sup> در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بینالمللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سا زمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

\* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد  
«ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای ارزیابی همترازی نهادهای  
ارزیابی انطباق و نهادهای تأیید صلاحیت»

رئیس:

کلانتر معتمدی - سید محمد حسین  
(فوق لیسانس مهندسی صنایع - مدیریت  
سیستم و بهره وری )

سمت و / یا نمایندگی

نائب رئیس نظام تأیید صلاحیت ایران و  
مشاور رئیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات  
صنعتی ایران

دبیر:

اشرف جهانی - آریتا  
(لیسانس علوم تغذیه)

کارشناس مؤسسه استاندارد و تحقیقات  
صنعتی ایران

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

ابوعلی - رحیم  
(فوق لیسانس صنایع غذایی)

مدیر کل دفتر آموزش و ترویج مؤسسه  
استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

اطاعتگر زهرا

(لیسانس شیمی)

رئیس گروه تحقیقات دفتر آموزش ،  
تحقیقات و فناوری و مسئول دبیرخانه  
شورای استاندارد وزارت نیرو

اولیائی - محمود

(فوق لیسانس مدیریت صنعتی)

مدیر عامل شرکت کاین

تبریزی - مرتضی

( فوق لیسانس مدیریت اجرایی )

کارشناس استاندارد

کارشناس ارشد شرکت مهندسی و بازرسی  
فنی ایکا

خلیلیان - خلیل  
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

مدیر پروژه شرکت آرایه سیستم

رسولی - حسنعلی  
(لیسانس مهندسی مکانیک)

رئیس هیأت مدیره انجمن مدیریت  
کیفیت ایران

روزبه - میر محمد  
(دکترای مدیریت و توسعه سازمانی)

کارشناس مسئول مؤسسه استاندارد و  
تحقیقات صنعتی ایران

طهماسبی افشار - منیژه  
(لیسانس علوم تغذیه)

کارشناس مسئول مؤسسه استاندارد و  
تحقیقات صنعتی ایران

عاصی - پرویز  
(لیسانس مهندسی مکانیک)

کارشناس ارشد وزارت دفاع - مرکز  
استاندارد

غیاثوند - محرم  
(لیسانس مهندسی مکانیک)

معاون اداره کل نظارت بر اجرای سیستم  
های کیفیت مؤسسه استاندارد و تحقیقات  
صنعتی ایران

قنواتی - علی  
(لیسانس مهندسی مکانیک)

مدیر طرح ریزی و هماهنگی شرکت توف  
نورد ایران

نامدار - معظمی  
(دکترای پزشکی)

مشاور برنامه ریزی و تدوین استاندارد  
مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

هوسپ - هوسپ سرکسیان  
(لیسانس مهندسی برق)

## فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ح	پیش گفتار
ط	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۲	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات و تعاریف
۳	۴ الزامات ساختاری
۳	۵ الزامات منابع انسانی
۳	۵-۱ شرایط احراز صلاحیت و انتخاب
۴	۵-۲ زبانها - ترجمه
۴	۶ اطلاعات و مستندات
۵	۷ الزامات فرآیند ارزیابی همترازی
۵	۷-۱ کلیات
۶	۷-۲ درخواست برای ارزیابی همترازی یا افزایش دامنه شمول
۷	۷-۳ بازنگری و پذیرش درخواست
۷	۷-۴ آماده سازی برای فرآیند ارزیابی همترازی
۸	۷-۵ انتصاب تیم ارزیابی همترازی
۹	۷-۶ بازنگری مستندات
۹	۷-۷ ارزیابی در محل
۱۰	۷-۸ تحلیل یافته ها
۱۰	۷-۹ گزارش ارزیابی همترازی
۱۱	۷-۱۰ بازنگری گزارش ارزیابی همترازی
۱۲	۷-۱۱ ارزیابی همترازی در حمایت از استمرار عضویت در گروه هم پیمان
۱۲	۷-۱۲ اعلام تغییرات

## ادامه فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۱۲	۸ محرمانگی
۱۳	۹ شکایات
۱۴	پیوست الف (برای آگاهی): جنبه های مالی
۱۵	پیوست ب (برای آگاهی): فنون ارزیابی برای استفاده بوسیله تیم های ارزیابی همترازی
۱۷	پیوست پ (الزامی): اطلاعاتی که لازم است در گزارش ارزیابی همترازی منظور شود
۱۸	کتابنامه

## پیش گفتار

استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۴۰ با عنوان " ارزیابی انطباق - الزامات عمومی برای ارزیابی همترازی نهادهای ارزیابی انطباق و نهادهای تأیید صلاحیت " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و تدوین شده و در شصت و ششمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۸۷/۱۰/۳۰ مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی منتشر می شود .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ایران - ایزو - آی ای سی در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ایران - ایزو - آی ای سی استفاده کرد ، مگر آن که در استاندارد به صورت دیگری مشخص شده باشد.

این استاندارد ملی بر مبنای استاندارد بین المللی زیر تدوین شده و معادل آن به زبان فارسی است:

ISO/IEC 17040:2005 Conformity Assessment –General requirements for peer assessment of conformity assessment bodies and accreditation bodies



## مقدمه

ارزیابی همترازی<sup>۱</sup> برای سالهای متمادی بعنوان وسیله ای جهت تصمیم گیری درخصوص پذیرش عضو در یک گروه خاص شامل اعضای برابر یا همتراز استفاده شده است. بطور مثال تصمیم به عضویت یافتن در یک سازمان حرفه ای ممکن است بوسیله فرآیندی صورت گیرد که این فرآیند توسط اعضای موجود سازمان ایجاد شده و شامل تعیین الزاماتی برای عضویت و ارزیابی نامزدهای عضویت<sup>۲</sup> جهت انطباق با آن الزامات می باشد. در زمینه ارزیابی انطباق، گروههایی از نهادهایی<sup>۳</sup> که کار یکسانی انجام می دهند، برای مثال آزمون یا تأیید صلاحیت، ارزیابی همترازی را به منظور ارزیابی کار هر یک از نهادها و قابل قبول بودن آن برای سایر نهادها مورد استفاده قرار داده اند.

اقتصاد جهانی به نیاز شناسایی متقابل بین نهادهای تأیید صلاحیت و ارزیابی انطباق شتاب داده است. هر گروه نوعی از ارزیابی همترازی را که مناسب با فعالیت های آن می باشد ایجاد کرده است. هنگام بازنگری روش های مورد استفاده توسط گروههای مختلف، مشخص گردید که جنبه های مشترک زیادی وجود دارد. چنین بنظر رسید که منافی برای تدوین یک استاندارد بین المللی وجود دارد که الزامات عام برای فرآیند اثربخش ارزیابی همترازی را ارائه دهد، ضمن آنکه امکان اتخاذ تدابیر خاص متناسب با زمینه های فعالیت آنها توسط هر گروه را فراهم کند.

در این استاندارد هدف این بوده است که گروههایی از همترازان<sup>۴</sup> ( بطور مثال نهادهای ارزیابی انطباق و نهادهای تأیید صلاحیت ) که هر نوعی از فعالیت ارزیابی انطباق را انجام می دهند، این استاندارد را مورد استفاده قرار دهند. این گروههای همتراز که در ISO/IEC Guide 68، گروههای هم پیمان<sup>۵</sup> خوانده شده اند، به روشهای مختلفی توصیف شده اند و این بدان معنی نیست که سایر گروههای با زمینه های فعالیت مختلف نمی توانند فرآیند ارزیابی همترازی را مورد استفاده قرار دهند. گرچه آن گروهها نیاز به پذیرش این امر خواهند داشت که ترتیبات سازمانی و مدیریتی مناسبی برای شرایط درست فرآیند ارزیابی همترازی، که با بهترین تأثیر انجام می شود، فراهم سازند. در نتیجه هر گروه می تواند نتایج مطلوب خود را با صرف کمترین منابع بدست آورد.

این استاندارد همچنین باعث افزایش اعتماد کسانی می شود که از نتایج ارزیابی انطباق استفاده یا به آن وابسته می باشند و کار با روشی مناسب و سازگار انجام می گردد. در این استاندارد یک فرآیند عمومی ارزیابی همترازی در شکل ۱ توضیح داده شده است.

---

<sup>1</sup>-Peer Assessment

<sup>2</sup>-Candidates

<sup>3</sup>-Bodies

<sup>4</sup>-Groups of Peers

<sup>5</sup>-Agreement Group

مدل نشان داده شده در شکل ۱، جنبه های فرآیند ارزیابی همترازی که تحت شمول این استاندارد می باشد را تفکیک نموده است. این مدل با این فرض آغاز می شود که یک درخواست کننده<sup>۱</sup> احتمالی برای پیوستن به یک گروه هم پیمان وجود دارد. فرض می شود که یک گروه هم پیمان وجود داشته و این گروه برخی معیارها یا الزاماتی را دارد که می بایست برای پیوستن نهاد به گروه تأمین گردد. این جنبه ها تحت شمول این استاندارد نمی باشد و بستگی به گروههای هم پیمان خاص داشته که باید برای خود تصمیم بگیرند، مانند تصمیم درارتباط با عضویت در گروه و هرگونه درخواست رسیدگی مجدد<sup>۲</sup> در مورد آن تصمیم. این استاندارد عمدتاً بر مراحل بکار رفته در فرآیند ارزیابی همترازی، متمرکز است و فقط الزامات غیرفرآیندی را در زمانی که کاملاً ضروری می باشد ارائه می دهد. این استاندارد را می توان برای فرآیند ارزیابی همترازی که ممکن است در زمینه های ارزیابی انطباق مبتنی بر مقررات<sup>۳</sup> یا اختیاری مورد نیاز باشد، به همراه ISO/IEC Guide 68 مورد استفاده قرار داد.

ماهیت ارزیابی همترازی با هدف گروه هم پیمان و موارد استفاده ای که نتایج فرآیند ارزیابی همترازی قابل اعمال بر آن می باشد، تعیین می شود. هدف گروه هم پیمان می تواند یک یا چند مورد از موارد زیر باشد:

الف) انطباق نهادها با الزامات مشخص شده

ب) معادل بودن نتایج در میان نهادها

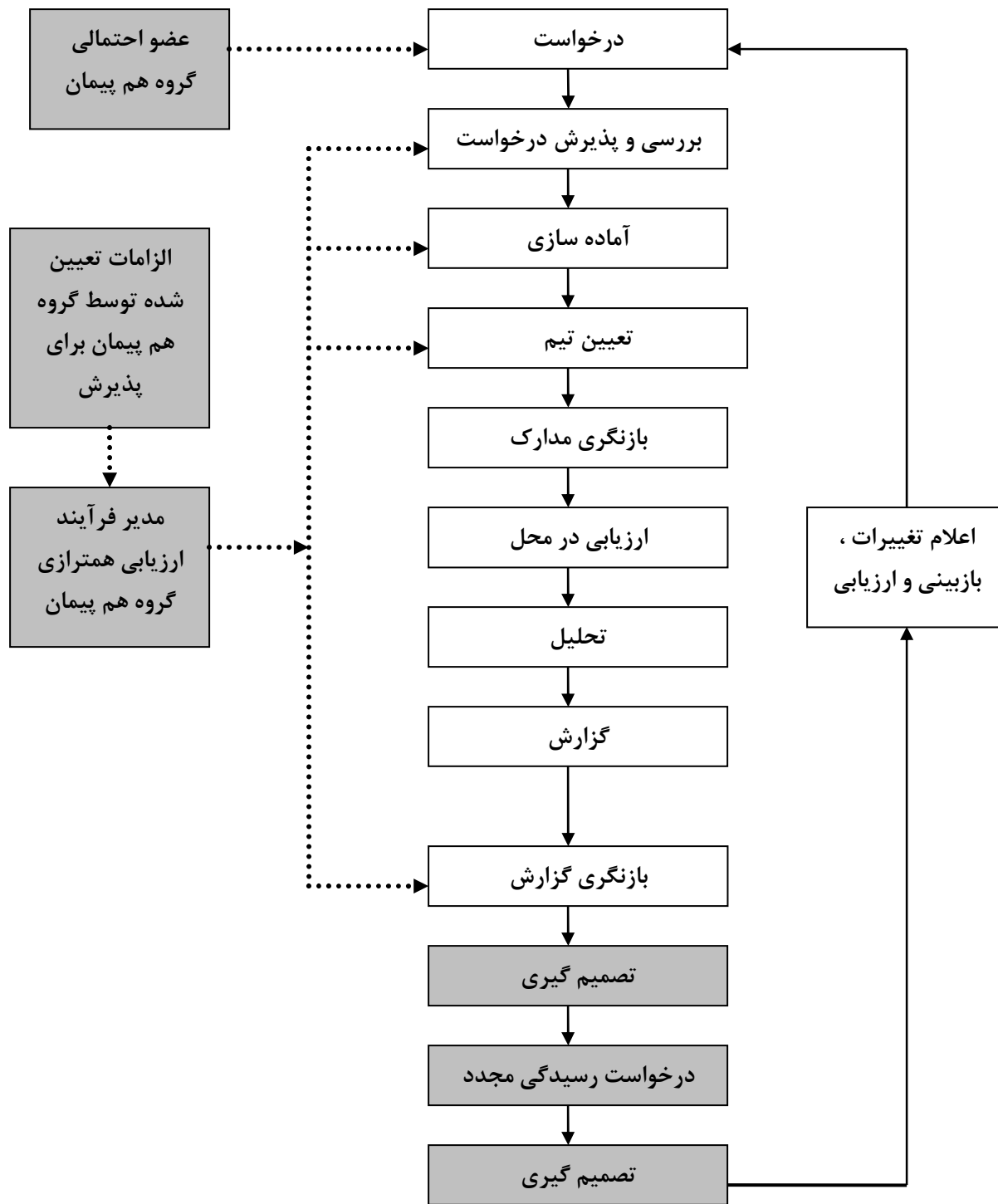
پ) پذیرش نتایج یک نهاد توسط سایر نهادها، برای استفاده در فعالیت های ارزیابی انطباق آنها

---

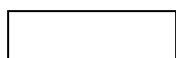
<sup>1</sup> -Applicant

<sup>2</sup> -Appeal

<sup>3</sup> -Regulatory



شکل ۱- فرآیند عمومی ارزیابی همترازی



در هدف و دامنه کاربرد این استاندارد قرار دارد



در هدف و دامنه کاربرد این استاندارد قرار ندارد

# ارزیابی انطباق – الزامات عمومی برای ارزیابی همترازی نهادهای ارزیابی انطباق و نهادهای تأیید صلاحیت

## ۱ هدف و دامنه کاربرد

۱-۱ این استاندارد الزامات عمومی فرآیند ارزیابی همترازی را که بوسیله گروه هم پیمان از سازمانهای تأیید صلاحیت یا ارزیابی انطباق انجام می شود ، مشخص می نماید. این استاندارد ساختار و عملیات گروه هم پیمان را فقط تا آن حدی که مربوط به ارزیابی همترازی می شود ، مورد توجه قرار می دهد.

۲-۱ این استاندارد با موضوعات وسیعتر مربوط به ترتیبات شکل گیری ، سازماندهی و مدیریت گروه هم پیمان مرتبط نبوده و چگونگی استفاده از ارزیابی همترازی را در تصمیم گیری برای عضویت در گروه هم پیمان در برنمی گیرد. موضوعاتی که برای مثال می تواند شامل روش ارائه درخواست رسیدگی مجدد توسط درخواست کننده علیه تصمیمات گروه هم پیمان باشد، خارج از هدف و دامنه کاربرد این استاندارد است.

یادآوری – سایر اطلاعات مربوط به موضوعات گسترده تر در ISO/IEC Guide 68 موجود است.

۳-۱ این استاندارد برای ارزیابی همترازی نهادهای ارزیابی انطباق که فعالیتهای زیر را انجام می دهند ، کاربرد دارد :

الف : آزمون

ب: گواهی کردن محصول

پ: بازرسی

ت: گواهی کردن سیستم مدیریت ( در برخی موارد ثبت کردن نیز نامیده می شود )

ث: گواهی کردن اشخاص

فرآیند ارزیابی همترازی می تواند شامل بیش از یک نوع فعالیت باشد . این امر بخصوص هنگامی مناسب است که نهادهای تحت ارزیابی ، ارزیابی های ترکیب شده<sup>۱</sup> از فعالیتهای چندگانه ارزیابی انطباق را انجام می دهند. این استاندارد همچنین برای ارزیابی همترازی بین نهادهای تأیید صلاحیت که در زبان انگلیسی با عبارت Peer Evaluation<sup>۲</sup> نیز شناخته می شود ، کاربرد دارد.

<sup>۱</sup> - Combined assessment

<sup>۲</sup> - به یادآوری ۲ بند ۳-۱ مراجعه شود

یادآوری - نهادهایی از اعضای گروه هم پیمان ممکن است تمایل داشته باشند برای ارزیابی صلاحیت یک نهاد همتراز بعنوان یک پیمانکار فرعی بالقوه ، بر صحت فرآیند ارزیابی همترازی اتکا کنند.

## ۲ مراجع الزامی

مدارک ارجاع داده شده زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است. برای مراجع دارای تاریخ چاپ ، فقط چاپ ذکر شده کاربرد دارد. برای مراجع بدون تاریخ چاپ ، آخرین چاپ مدارک ارجاع داده شده ( شامل کلیه اصلاحیه ها) کاربرد دارد.

۱-۲ استاندارد ایران - ایزو- آی ای سی ۱۷۰۰۰ : سال ۱۳۸۷ ، ارزیابی انطباق - واژگان و اصول عمومی

## ۳ اصطلاحات و تعاریف

برای اهداف این استاندارد ، اصطلاحات و تعاریف زیر بکار می رود :

### ۱-۳ ارزیابی همترازی

ارزیابی نهاد برابر الزامات مشخص شده بوسیله نمایندگانی از سایر نهادها ، یا نامزدهای عضویت یک گروه هم پیمان

[ به تعریف مندرج در بند ۴-۵ استاندارد ایران - ایزو - آی ای سی ۱۷۰۰۰ سال ۱۳۸۷ مراجعه شود].

یادآوری ۱ - اصطلاح "نامزدهای عضویت" برای مواردی در نظر گرفته شده است که گروه جدیدی در حال تشکیل است و در آن زمان هنوز نهادی در گروه عضویت ندارد.

یادآوری ۲- عبارت Peer Evaluation بوسیله برخی گروهها بجای Peer Assessment نیز بکار می رود و در زبان فارسی دو عبارت فوق بعنوان "ارزیابی همترازی" شناخته می شود.

### ۲-۳ درخواست کننده<sup>۱</sup>

نهادی که مورد فرآیند ارزیابی همترازی می باشد.

یادآوری- نهاد می تواند برای عضویت در گروه هم پیمان درخواست دهد یا اینکه عضو فعلی باشد که متقاضی افزایش دامنه شمول عضویت خود است. اگر فرآیند ارزیابی همترازی جهت استمرار تضمین انطباق ( به بند ۷-۱۰ مراجعه شود ) استفاده می شود ، واژه "درخواست کننده" به نهاد تحت ارزیابی اطلاق می شود.

---

<sup>1</sup> - Applicant

## ۴ الزامات ساختاری

- ۴-۱ الزامات این استاندارد محدود به مواردی برای اجرای موفقیت آمیز فرآیند ارزیابی می گردد.
- ISO/IEC Guide 68 'راهنمایی برای سایر جنبه های عملیات گروه هم پیمان فراهم می کند.
- ۴-۲ یک کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید با اختیار و مسئولیت کامل برای فرآیند ارزیابی همترازی ، شامل موارد زیر ، منصوب شود:
- الف: تدوین خط مشی ها و روشهای اجرایی در ارتباط با عملیات فرآیند ارزیابی همترازی
- ب: اجرای خط مشی ها و روشهای اجرایی برای فرآیند ارزیابی همترازی
- ج تأمین مالی برای فرآیند ارزیابی همترازی
- د: اجرای فرآیند ارزیابی همترازی
- ه: گزارش دهی در مورد انطباق نهاد ارزیابی شده با الزامات مشخص شده بوسیله گروه هم پیمان
- و: کنترل حل و فصل عدم انطباق های نهاد ارزیابی شده
- ز: توصیه به گروه هم پیمان در مورد موضوعات مربوط به فرآیند ارزیابی همترازی

کمیته مدیریت یا شخص مسئول ممکن است نمایندگی اختیارات خود را به کمیته ها یا اشخاصی برای بر عهده گرفتن فعالیتهای معین از طرف خود واگذار نماید. در مواردی که این استاندارد به کمیته مدیریت یا شخص مسئول ارجاع می دهد ، شامل هر کمیته یا شخص مسئولی می شود که به آن اختیار داده شده است.

۴-۳ وظایف و مسئولیتهای کمیته مدیریت یا شخص مسئول ، و یا کمیته ها یا اشخاصی ، که به آنها اختیارات داده شده است ، باید مستند شود.

۴-۴ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید اطمینان حاصل کند که اشخاص ذیربط در فرآیند ارزیابی همترازی ، با صلاحیت بوده و می توانند وظایف خویش را بطور هدفمند به انجام برسانند.

## ۵ الزامات منابع انسانی

### ۵-۱ شرایط احراز صلاحیت<sup>۱</sup> و انتخاب

- ۵-۱-۱ معیارهای مربوط به شرایط احراز صلاحیت باید برای افرادی که فرآیند ارزیابی همترازی را انجام می دهند تعریف و مستند شود.
- عناصر مذکور در بند ۷ استاندارد ایران - ایزو ۱۹۰۱۱ سال ۱۳۸۶ ممکن است جهت استفاده در انواع مختلف ارزیابی ها تطبیق یابد.
- ۵-۱-۲ معیارهای مربوط به شرایط احراز صلاحیت اشخاصی که فرآیند ارزیابی همترازی را انجام می دهند باید با صفات شخصی و شایستگی های مورد نیاز فرد انجام دهنده فعالیت ارزیابی انطباق تطبیق یابد .

<sup>1</sup> -Qualifications

۳-۱-۵ معیارهای شایستگی باید با ماهیت ارزیابی های همترازی در حال اجرا تطبیق یابد ( به مقدمه مراجعه شود ) .

۴-۱-۵ فرآیند انتخاب ، آموزش و استمرار ارزیابی افرادی که برای اجرای فرآیند ارزیابی همترازی مورد نیاز می باشد ، باید تعریف و مستند شود.

## ۲-۵ زبانها - ترجمه

۱-۲-۵ مدارک پایه ای که برای فرآیند ارزیابی همترازی مورد نیاز می باشد ، باید به زبانی قابل فهم برای تمامی اعضای گروه ارزیابی همترازی در دسترس باشد. نهاد تحت ارزیابی ممکن است نیاز به ترجمه کردن برخی مدارک به سایر زبانها داشته باشد. انتخاب مدارک پایه باید بین اعضای گروه هم پیمان قبل از هرگونه فرآیند ارزیابی همترازی توافق شود.

۲-۲-۵ زبان (هایی) که فرآیند ارزیابی همترازی با استفاده از آنها انجام می شود ، باید مشخص شود. در صورت ضرورت باید امکاناتی برای ترجمه جهت حصول اطمینان از اینکه تیم ارزیابی همترازی بحث ها را درک می کند، فراهم شود.

## ۶ اطلاعات و مستندات

کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید برای درخواست کنندگان ، اعضای گروه هم پیمان و سایر طرفهای ذینفع، اطلاعات و مستندات زیر را به زبان (هایی) که توسط اعضا توافق شده است ، تهیه نماید.  
الف: الزامات عضویت ، که توسط گروه هم پیمان جهت انجام ارزیابی همترازی مشخص شده است. این الزامات بایستی به یک استاندارد یا راهنمای مرتبط ارجاع داده شود. اگر استاندارد یا راهنمای مرتبط وجود نداشته باشد ، الزامات بایستی حداقل شامل موارد زیر باشد:

- ساختار
- پیمانکاری فرعی
- سیستم مدیریت برای نتایج ارزیابی انطباق
- ممیزی های داخلی و بازنگری های مدیریت
- مستندات
- سوابق
- محرمانگی<sup>۱</sup>
- منابع انسانی شامل صفات شخصی و معیارهای صلاحیت
- تسهیلات و تجهیزات برحسب اقتضاء

---

<sup>1</sup> -Confidentiality

- شکایات و درخواست های رسیدگی مجدد

هرگونه مستندات تکمیلی که ممکن است برای تکمیل استانداردها یا راهنماها ضرورت داشته باشد بایستی توسط کمیته ها یا اشخاص مرتبط که دارای شایستگیهای فنی لازم می باشند ، تدوین شود و بایستی بوسیله اعضای گروه هم پیمان تنفیذ شود.

ب: تعریف واضح و غیر مبهم از نوع (انواع) و دامنه (های) شمول<sup>۱</sup> ارزیابی همترازی

یادآوری- نوع ارزیابی همترازی به فعالیتهای ارزیابی اطلاق می شود که بایستی بصورتی که در بند۷-۱ شرح داده شده است انجام شود. دامنه شمول ارزیابی همترازی به گستره فعالیتهای درخواست کننده ، که مورد ارزیابی قرار می گیرد ، اطلاق می شود.

ج: کل دامنه شمول عضویت ' برحسب فعالیتهایی که اعضای گروه هم پیمان انجام می دهند.

یادآوری- اعضای گروه هم پیمان می توانند سایر فعالیتهای خارج از دامنه شمول گروه هم پیمان را انجام دهند و آن فعالیتها خارج از دامنه شمول ارزیابی همترازی خواهد بود.

د: شرح تفصیلی فرآیند ارزیابی همترازی

ه: هرگونه کارمزدی که ممکن است مورد نیاز باشد و ارجاع به سایر هزینه هایی که ممکن است در طی درخواست ، ارزیابی اولیه و ارزیابی مجدد شامل گردد.

و: فرم درخواست

## ۷ الزامات فرآیند ارزیابی همترازی

### ۱-۷ کلیات

فعالیهایی که در هر فرآیند ارزیابی همترازی انجام می شود باید تعریف و مدون شود. این فعالیتها می تواند شامل :

الف: بازنگری مستندات

ب: ارزیابی سوابق

ج: مصاحبه با کارکنان شامل مدیریت رده بالا

د: ارزیابی عملکرد نهاد در انجام فعالیتهای داخلی خود

ه: شاهد بودن در انجام فعالیت نهاد

---

<sup>1</sup> -Scope



و: شاهد بودن بر انجام فعالیت های نهاد در امر شاهد بودن در انجام فعالیت های مشتریان آن  
ز: بازنگری امکاناتی که در مدرک الزامی مربوطه مورد نیاز باشد

ح: ارزیابی فنی فعالیتهای ارزیابی انطباق و

ط: بازنگری نتایج مقایسه ها یا برنامه های آزمون کفایت تخصصی در مواردی که به اعتبار فعالیت مربوط باشد.

برای مقاصد این استاندارد ، الزامات ارائه شده در بندهای ۷-۲ تا ۷-۱۲ حداقل الزامات برای فرآیند ارزیابی همترازی محسوب می شود. گروههای هم پیمان ممکن است متناسب با شرایط خاص خود ، مواردی را به این الزامات اضافه کنند.

#### ۷-۲ درخواست برای ارزیابی همترازی یا افزایش دامنه شمول

۷-۲-۱ یک نماینده دارای الاختیار متقاضی باید فرم درخواستی را امضاء کند که در آن درخواست کننده :

الف: دامنه شمول فعالیت های خود را که موضوع فرآیند ارزیابی همترازی می باشد ، تعریف کند.

ب: خلاصه ای از فعالیتهای فعلی و قبلی خود و هر نهاد مرتبط را ارائه دهد

ج: از روشی که در آن فرآیند ارزیابی همترازی انجام می گیرد اعلام آگاهی کند

د: با فرآیند ارزیابی همترازی موافقت کند خصوصاً بازدید تیم ارزیابی همترازی را بپذیرد

ه: هرگاه مناسب داشته باشد ، با پرداخت کارمزد درخواست کننده با هر نتیجه ای از ارزیابی موافقت کند و

هزینه های پیش های بعدی را قبول کند

۷-۲-۲ برحسب نیاز و قبل از ارزیابی در محل ، حداقل اطلاعات زیر درارتباط با دامنه شمول مورد درخواست

از فرآیند ارزیابی همترازی ، باید بوسیله درخواست کننده ارائه شود.

الف: مقررات مرتبط به درخواست کننده در ارتباط با محرمانگی ، عینیت گرایی<sup>۱</sup> ، بی طرفی<sup>۲</sup> ، استقلال،

درستکاری<sup>۳</sup> و وضعیت قانونی

ب: شرحی از فعالیتهای ارزیابی انطباق که درخواست کننده انجام می دهد و استانداردها یا روشها یا روشهای

اجرایی که درخواست کننده براساس آنها عمل می کند از جمله حدود توانمندیها در صورتی که توسط گروه هم

پیمان خواسته شود.

ج: نسخه ای از نظامنامه کیفیت ، فهرست روشهای اجرایی و دستورالعمل های کاری و مدارک مرتبط

د: برحسب الزام گروه هم پیمان ، اطلاعاتی از هر نوع از سایر ارزیابی های مستقل در انطباق درخواست کننده با

الزامات مرتبط ، برای مثال از طریق تأیید صلاحیت یا از طریق سایر ارزیابی های همترازی

<sup>1</sup> - Objectivity

<sup>2</sup> - Impartiality

<sup>3</sup> - Integrity

اگر مدارک درخواست کننده محرمانه باشند ، درخواست کننده بایستی گزیده ای از اطلاعات مورد نیاز را فراهم نماید.

۳-۲-۷ سوابق درخواست ها برای ارزیابی همترازی باید بوسیله کمیته مدیریت یا شخص مسئول نگهداری شود.

### ۳-۷ بازنگری و پذیرش درخواست

۱-۳-۷ قبل از اینکه کمیته مدیریت یا شخص مسئول آماده سازی فرآیند ارزیابی همترازی را آغاز کند ، باید درخواست ارائه شده بوسیله درخواست کننده را برای حصول اطمینان از تأمین شرایط اصلی درخواست کننده برای انجام فرآیند ارزیابی همترازی ، بازنگری کند.

۲-۳-۷ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید نتیجه بازنگری را به درخواست کننده اطلاع دهد.

۳-۳-۷ سوابق بازنگری های درخواست ها برای ارزیابی همترازی ، باید بوسیله کمیته مدیریت یا شخص مسئول نگهداری شود.

### ۴-۷ آماده سازی برای فرآیند ارزیابی همترازی

۱-۴-۷ آماده سازی های لازم برای فرآیند ارزیابی همترازی باید در سندی مشخص شود که می تواند بعنوان عملیات درون سازمانی گروه هم پیمان ، بصورت یک "سند عملیاتی" یا "راهنماهای محرمانه" یا هر عنوان دیگر باشد.

۲-۴-۷ در صورتی که شواهدی از ارزیابی های مستقل دیگری در اختیار قرار گیرد ( برای مثال از طریق تأیید صلاحیت یا از طریق سایر ارزیابی های همترازی که بوسیله درخواست کننده ارائه شده است ) باید برای تعیین میزان قابل استفاده بودن آنها در اثبات الزامات مشخص شده بوسیله گروه هم پیمان ارزیابی شوند.

۳-۴-۷ درخواست کننده یا کمیته مدیریت یا شخص مسئول ، ممکن است پیشنهاد دهند که یک بازدید پیش ارزیابی بوسیله یک یا چند عضو از تیم ارزیابی همترازی یا گروه هم پیمان به اجرا گذارده شود . قبل از اجرای بازدید پیش ارزیابی ، هدف آن ، ترتیبات برای انجام آن و هرگونه شرایط مالی باید بین درخواست کننده و کمیته مدیریت یا شخص مسئول توافق شود. مطلوب است که یک بازدید پیش ارزیابی بوسیله راهبر تیم ارزیابی همترازی که براساس بند ۲-۵-۷ منصوب شده است ، انجام شود. در صورتی که بازدید پیش ارزیابی قبل از تعیین تیم ارزیابی همترازی مورد نیاز باشد، کمیته مدیریت یا شخص مسئول بایستی کار را به فرد مناسب واجد شرایط واگذار نماید.

۴-۴-۷ هنگام دریافت اطلاعات ضروری ، کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید برای درخواست کننده ، پیشنهاد فرآیند ارزیابی همترازی شامل تعداد ، نام و وابستگی افراد پیشنهادی اجرا کننده ارزیابی و مدت زمان احتمالی ارزیابی و تخمین هر نوع هزینه ای برای درخواست دهنده را ارائه نماید. پذیرش پیشنهاد توسط

درخواست کننده باید قبل از اینکه کمیته مدیریت یا شخص مسئول فرآیند ارزیابی همترازی را آغاز نماید ، دریافت گردد.

**یادآوری -** راهنمای جنبه های مالی ارزیابی همترازی در پیوست الف آورده شده است.

## ۷-۵-۵ انتصاب تیم ارزیابی همترازی

۷-۵-۱ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید تیم ارزیابی همترازی را که جهت انجام فرآیند ارزیابی همترازی واجد شرایط می باشد ، منصوب کند.

۷-۵-۲ یکی از اعضای تیم باید بعنوان راهبر تیم ، مسئولیت کامل فرآیند ارزیابی همترازی و تبادل اطلاعات با درخواست کننده و کمیته مدیریت یا شخص مسئول را بعهده گیرد. بر مبنای گستره فرآیند ارزیابی همترازی ، یک تیم یک نفره می تواند منصوب شود یعنی راهبر تیم می تواند کل فرآیند ارزیابی همترازی را اجرا نماید.

۷-۵-۳ افراد منصوب شده برای اجرای یک فرآیند خاص ارزیابی همترازی ، باید دارای تجربه عملی از فعالیتهای مورد ارزیابی باشند.

۷-۵-۴ در صورت امکان ، تیم باید شامل افرادی با انتخاب متعادل از میان نهادهای عضو گروه هم پیمان باشد.

۷-۵-۵ در انتصاب افراد تیم باید میزان توانایی برای انجام کار اثربخش گروهی در نظر گرفته شود.

۷-۵-۶ مقرراتی جهت اطمینان از عینیت گزینی اعضای تیم با احتساب هرگونه تضاد منافع باید در نظر گرفته شود.

۷-۵-۷ هر فردی از یک نهاد که خود قبلاً توسط فردی از نهاد تحت ارزیابی ، ارزیابی شده باشد نباید در تیم منصوب شود ، مگر اینکه این ترتیب دوجانبه بطور روشن در نظر گرفته شده و توافق نامه مکتوب بین دو نهاد وجود داشته باشد.

**یادآوری -** گروه هم پیمان می تواند حدود زمانی برای این الزام را مشخص کند.

۷-۵-۸ کمیته مدیریت یا شخص مسئول ممکن است طبق توافق با راهبر تیم یک یا چند ناظر را برای مثال با هدف آموزش یا ارزیابی افراد انجام دهنده فرآیند ارزیابی همترازی ، برای همراهی تیم منصوب کند .

۷-۵-۹ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید نام و وابستگی های اعضای تیم و ناظرین را به درخواست کننده اطلاع دهد. به درخواست کننده باید فرصت موافقت با انتصاب اعضای تیم و ناظرین یا مخالفت همراه با دلایل نسبت به انتصاب هر عضو از تیم یا ناظر داده شود. کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید یک روش اجرایی برای حل و فصل مخالفت ها داشته باشد.

۷-۵-۱۰ در صورتی که استفاده از مترجمین ضرورت داشته باشد ، نقش خاص مترجمین باید تعریف و مدون شود. مسئولیت انتخاب و تأمین مترجمین باید تعیین و مدون شود. نیاز به عینیت گرایی و همچنین شایستگی در ارائه ترجمه های کامل و از لحاظ فنی صحیح باید مد نظر قرار گیرد ( به بند ۵-۲ مراجعه شود ).

۷-۵-۱۱ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید از اعضای تیم درخواست نماید تا نسبت به مدرکی که در آن انتظارات و مسئولیت تیم تعیین شده است ، موافقت و تعهد خود را اعلام نماید.

۷-۵-۱۲ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید دارای یک روش اجرایی باشد که در آن تهیه طرح هر فرآیند ارزیابی همترازی مشخص شده باشد و آن طرح باید درک شده و بوسیله تمامی طرفها شامل درخواست کننده و تیم ارزیابی همترازی پذیرفته شود. روش اجرایی باید شامل اقداماتی باشد که در صورتی که متعاقباً ضرورتی برای اعمال تغییر در طرح تشخیص داده شود ، انجام شود.

#### ۶-۷ بازنگری مستندات

تیم ارزیابی باید مستندات ارائه شده توسط درخواست کننده را برای حصول اطمینان از تأمین الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان بازنگری کند. در صورتی که این بازنگری نشان دهد که مستندات الزامات را تأمین نمی نماید ، تا زمانی که اینگونه موارد حل و فصل نشده اند و به رضایت تیم ارزیابی و درخواست کننده منجر نگردند ، منابع بیشتری نباید صرف شود. نتایج بازنگری مستندات باید ثبت شود.

#### ۷-۷ ارزیابی در محل

۷-۷-۱ تیم ارزیابی همترازی باید ارزیابی در محل را در جلسه افتتاحیه<sup>۱</sup> با حضور کارکنان مرتبط درخواست کننده آغاز کند. در این جلسه ، هدف از ارزیابی همترازی و الزامات مشخص شده بوسیله گروه هم پیمان به همراه دامنه شمول و طرح های ارزیابی در محل باید مورد تأیید قرار گیرد.

۷-۷-۲ تیم ارزیابی همترازی باید ارزیابی در محل را به منظور گردآوری شواهد عینی در مورد انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان در دامنه شمول مربوط انجام دهد. هرگاه مناسبت داشته باشد ، تیم ممکن است ارزیابی در محل را بطور کامل در محل اصلی یا حسب نیاز در سایر محلهایی که عملیات درخواست کننده صورت می گیرد ، انجام دهد.

۷-۷-۳ تیم ارزیابی همترازی باید انجام فعالیتهای درخواست کننده را که تحت پوشش دامنه شمول معین قرار دارد طبق الزامات مربوط ، مشخص شده توسط گروه هم پیمان ، ارزیابی کند ( به پیوست ب مراجعه شود).

۷-۷-۴ تیم ارزیابی همترازی به منظور حصول اطمینان از اینکه برآورده شدن الزامات بصورت مناسبی مورد ارزیابی قرار می گیرد ، باید شاهد تعداد کافی از نمونه ها و موردهای مربوط به فعالیتهای کارکنان درخواست کننده در محل با استفاده از فنون مناسب نمونه برداری باشد.

---

<sup>1</sup> - Opening meeting

۵-۷-۷ تیم ارزیابی همترازی باید تعداد کافی و گوناگون از کارکنان درخواست کننده را جهت حصول اطمینان از برآورده شدن الزامات توسط درخواست کننده ارزیابی نماید.

#### ۸-۷ تحلیل یافته ها

تیم ارزیابی همترازی باید کلیه اطلاعات و شواهد عینی گردآوری شده حین بررسی مستندات و ارزیابی در محل را جهت تعیین میزان انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان تحلیل نماید و باید درمورد هرگونه عدم انطباق تصمیم گیری کند. در صورتی که تیم ارزیابی در مورد یک عدم انطباق احتمالی تردید داشته باشد، تیم باید آن را به کمیته مدیریت یا شخص مسئول برای روشن کردن موضوع ارجاع دهد.

یادآوری - پیشنهادات برای بهبود<sup>۱</sup> را نیز می توان شناسایی و به درخواست کننده ارائه نمود، مشروط بر اینکه نتوان آنها را بعنوان مشاوره تلقی کرد.

#### ۹-۷ گزارش ارزیابی همترازی

۱-۹-۷ کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید روش های اجرایی متناسب با نیازهای خود اتخاذ کند ولی این روشهای اجرایی باید حداقل در مورد انجام موارد زیر اطمینان ایجاد کند.

الف: جلسه ای باید بین تیم ارزیابی همترازی و مدیریت رده بالای درخواست کننده قبل از ترک محل تشکیل شود و در آن جلسه تیم ارزیابی، گزارشی در مورد یافته های خویش شامل هرگونه عدم انطباقی که بایستی رفع شود به منظور انطباق با کلیه الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان ارائه می کند. برای درخواست کننده باید فرصت طرح پرسش سئوالات درمورد یافته ها و مبانی آنها فراهم شود.

ب: گزارشی مکتوب از نتیجه فرآیند ارزیابی همترازی باید در اسرع وقت به اطلاع درخواست کننده برسد ( به پیوست پ مراجعه شود ). در صورت کپی شدن گزارش توسط درخواست کننده، گزارش باید بطور کامل کپی شود.

ج: از درخواست کننده باید دعوت شود تا ظرف مدت معین در مورد گزارش مکتوب اظهار نظر نماید و اقدامات خاص انجام شده یا طرح ریزی شده، جهت رفع عدم انطباق های شناسایی شده را شرح دهد.

د: اطلاعات در مورد اقدامات اصلاحی در ارتباط با عدم انطباق ها که توسط درخواست کننده فراهم شده است، باید توسط راهبر تیم ( و در صورت ضرورت، توسط سایر اعضای تیم ارزیابی همترازی ) جهت تعیین کفایت و اثربخشی اقدامات تحلیل شود.

ه: درخواست کننده باید توسط راهبر تیم در مورد نتیجه تحلیل مطلع شود.

۲-۹-۷ راهبر تیم باید گزارشی مکتوب حاوی نتیجه گیری یا توصیه و اطلاعات کافی به منظور قضاوت درمورد انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان به کمیته مدیریت یا شخص مسئول ارائه

<sup>1</sup> -Suggestions for improvement

کند. کمیته مدیریت یا شخص مسئول میزان جزئیاتی که باید در گزارش گنجانده شود ، تعیین و مدون نماید اما گزارش باید شامل اطلاعات داده شده در پیوست پ باشد.

**یادآوری -** گزارش تهیه شده براساس بند ۷-۹-۱ ب ، می تواند به همراه اطلاعات مربوط به اقدامات انجام شده برای رفع عدم انطباق ها ، مورد استفاده قرار گیرد.

#### **۱۰-۷ بازنگری گزارش ارزیابی همترازی**

**۱-۱۰-۷** کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید گزارش ارزیابی همترازی و هرگونه اطلاعات مرتبط دیگر را بازنگری کند. در صورتی که کمیته مدیریت یا شخص مسئول این وظیفه را واگذار نماید ، این وظیفه باید بوسیله یک شخص یا گروه مستقل از اعضای تیم ارزیابی اجرا شود. در صورت ضرورت یک شخص دارای صلاحیت درمورد موضوعات فنی باید در بازنگری مشارکت داشته باشد.

**۲-۱۰-۷** بازنگری گزارش ارزیابی همترازی و سایر اطلاعات مرتبط باید به منظور تأیید موارد زیر به اجرا گذارده شود :

الف: فرآیند ارزیابی همترازی با روشی یکنواخت و شایسته و طبق الزامات این استاندارد اجرا شده است.  
ب: اطلاعات در ارتباط با تعیین انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان قابل اعتماد بوده و کافی می باشد.

ج: کلیه عدم انطباق ها به نحو رضایتبخشی مدون و مورد ملاحظه قرار گرفته است.  
در صورتی که نتیجه بازنگری نتواند بطور روشن دلالت بر تأمین موارد فوق نماید ، آنگاه گزارش باید طبق روش های اجرایی قابل اعمال گروه هم پیمان ، مورد رسیدگی قرار گیرد.

**۳-۱۰-۷** کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید دارای یک روش اجرایی باشد که در آن چنانچه یافته های بازنگری تأمین الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان بوسیله درخواست کننده را نشان دهد ، اقدامات قابل انجام مشخص شده باشد.

**یادآوری -** تصمیم گیری به پذیرش درخواست کننده به عضویت در گروه هم پیمان و روش اجرایی رسیدگی به اعتراضات علیه آن تصمیم گیری ، خارج از هدف و دامنه کاربرد این استاندارد می باشد ( به بند ۱-۲ مراجعه شود) .

**۴-۱۰-۷** کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید سوابق گزارشات ارزیابی ، بازنگری ها و مکاتبات مرتبط را نگهداری کند.

#### **۱۱-۷ ارزیابی همترازی در حمایت از استمرار عضویت در گروه هم پیمان**

در صورتی که گروه هم پیمان تصمیم به استفاده از ارزیابی همترازی برای نشان دادن شواهد استمرار انطباق سازمان های عضو با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان بگیرد ، کمیته مدیریت یا شخص مسئول باید دارای یک روش اجرایی مدون باشد که در آن چگونگی اجرای الزامات این استاندارد مشخص شده باشد. گروه هم پیمان ممکن است که در پاسخ به نواقص یافته شده در کار یکی از سازمان های بخصوص ، یا اینکه بعنوان یک بازنگری برنامه ریزی شده از کلیه سازمانهای عضو، ارزیابی همترازی بعمل آورد.

## ۱۲-۷ اعلام تغییرات

۱-۱۲-۷ گروه هم پیمان باید هرگونه تغییراتی که قصد ایجاد آن را در الزامات ارزیابی همترازی خود دارد ، به نحو مناسب اعلام کند. قبل از تصمیم گیری درباره شکل دقیق و تاریخ مؤثر تغییرات ، گروه هم پیمان باید با طرفهایی که دارای منافع مهمی در اثر تغییرات می باشند مشورت کند. متعاقب اتخاذ تصمیم و انتشار الزامات تغییر یافته ، گروه هم پیمان باید تصدیق کند که هر یک از اعضای خود در محدوده زمانی که به قضاوت گروه هم پیمان منطقی می باشد ، مطابقت لازم در روشهای اجرایی را انجام داده است.

۲-۱۲-۷ نهادهای عضو باید فوراً هر نوع تغییری که می تواند در انطباق آنها با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان تأثیر گذار باشد ، به گروه هم پیمان اعلام کنند. گروه هم پیمان باید دارای یک روش اجرایی برای حل و فصل اینگونه اعلامیه ها باشد. ممکن است در روش اجرایی لازم باشد کمیته مدیریت یا شخص مسئول ارزیابی همترازی ، تأثیرات احتمالی آن تغییرات را ارزیابی کند و در صورت ضرورت یک ارزیابی کامل یا محدود از سازمان عضو طبق الزامات این استاندارد انجام دهد. ارزیابی محدود هنگامی مناسب است که تأثیرات تغییر فقط بخشی از نهاد عضو یا فعالیت های او را شامل شود.

## ۸ محرمانگی

گروه هم پیمان باید ترتیبات مناسب جهت حفاظت از محرمانگی اطلاعات بدست آمده در فرآیند ارزیابی را ایجاد و مدون کند. این ترتیبات باید کلیه افراد مشغول بکار در گروه هم پیمان شامل اعضای کمیته ، نهادهای بیرونی یا افرادی که از طرف گروه هم پیمان اقدام می کنند را در برگیرد. اینگونه اطلاعات به غیر از مواردی که قانون الزام به افشاء آن اطلاعات می کند نباید به طرف غیر مجاز بدون رضایت کتبی سازمان یا فردی که از وی اطلاعات بدست آمده است ، افشاء شود. در مواردی که گروه هم پیمان برحسب قانون ملزم باشد، اطلاعات محرمانه را آشکار کند ، به غیر از موارد ممنوع شده توسط قانون، آن نهاد باید از اطلاعات ارائه شده مطلع شود.

## ۹ شکایات

گروه هم پیمان باید دارای خط مشی و روش اجرایی جهت رسیدگی به شکایات در ارتباط با فرآیند ارزیابی همترازی باشد. روش اجرایی باید حداقل موارد زیر را شامل شود :

الف: تعیین اعتبار شکایت

ب: اطمینان از اینکه شاکی تا حدی که ملاحظات مربوط به محرمانگی اجازه می دهد ، از نتیجه مطلع می باشد.

ج: اطمینان از انجام هرگونه اقدام اصلاحی مناسب

د: مدون کردن اقدامات انجام شده و ارزیابی اثربخشی آنها

ه: ایجاد و نگهداری سابقه ای از کلیه شکایات

یادآوری - بنظر می رسد ، سیستم رسیدگی به شکایتی که منطبق با الزامات استاندارد ایران- ایزو ۱۰۰۰۲ سال ۱۳۸۷ باشد الزامات این بند را برآورده می سازد.



پیوست الف  
(برای آگاهی)  
جنبه های مالی

فرآیند ارزیابی همترازی شامل شدن منابع قابل ملاحظه ای ، به منظور انجام موارد زیر است :

- استقرار فرآیند ارزیابی همترازی
- مدیریت کردن و برقرار نگهداشتن فرآیند
- انجام هر یک از فرآیندهای ارزیابی همترازی
- در صورت ضرورت انجام فعالیتهای جاری ( مداوم) ، جهت حصول اطمینان از انطباق اعضای گروه هم پیمان

گروه هم پیمان بایستی درمورد چگونگی تأمین منابع توسط اعضاء تصمیم بگیرد، برای مثال در صورتی که گروه از اعضایی با اندازه ' تجربه و دامنه شمول فعالیت یکسان تشکیل شده باشد ، ممکن است تصمیم گرفته شود که هر عضو ، منابع ضروری برحسب نفرات تیم های ارزیابی همترازی را تأمین کند و در آن صورت هیچ نوع نقل و انتقال مالی نبایستی برای جبران منابع صرف شده صورت گیرد. از سوی دیگر در صورتی که لازم باشد برخی از اعضای گروه جهت تأمین سهم بیشتری از منابع فراخوانده شوند ، متعاقباً ممکن است تصمیم گرفته شود که بایستی هزینه های متحمل شده به آنها بازپرداخته شود . بازپرداخت هزینه ها ممکن است فقط هزینه های واقعی در مسافرت و مخارج زندگی را شامل شود و یا ممکن است همچنین شامل جبران زمان صرف شده توسط اعضا طبق یک نرخ توافق شده باشد.

گروه هم پیمان بایستی دارای خط مشی و روش ( های ) اجرایی مدون شامل جنبه های مالی در ارتباط با ارزیابی همترازی باشد. خط مشی بایستی هزینه ها را متناسب با احتمال خطرات ناشی از عدم انطباق با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان را در نظر بگیرد.

## پیوست ب (برای آگاهی)

### فنون ارزیابی برای استفاده بوسیله تیم های ارزیابی همترازی

#### ب.۱ کلیات

استاندارد ایران- ایزو ۱۹۰۱۱ سال ۱۳۸۶، راهنمایی هایی برای فنون ممیزی که ممکن است در فرآیند ارزیابی همترازی مورد استفاده قرار گیرد، ارائه می کند. فنونی که بطور معمول در انواعی از ارزیابی سازمانها استفاده می شود ممکن است به منظور صرفه جویی در زمان، بهبود هماهنگی یا از لحاظ دیگر تسهیل فرآیند ارزیابی همترازی در محل استفاده گردد. این فنون شامل ارزیابی فرابخشی یا عمقی<sup>۱</sup>، ارزیابی بخشی یا ناحیه ای<sup>۲</sup> و ارزیابی افقی<sup>۳</sup> می گردد.

#### ب.۲ ارزیابی فرابخشی یا عمقی

این ارزیابی براساس نمونه برداری تصادفی از گزارشهای تکمیل شده ای که بوسیله تیم ارزیابی همترازی از پرونده های درخواست کننده انتخاب شده است، صورت می گیرد. اطلاعات موجود در نمونه گزارشات برای بررسی انطباق درخواست کننده با تمامی الزامات مرتبط سیستم<sup>۴</sup> مورد استفاده قرار می گیرد. بسیاری از عوامل سیستم ممکن است با این روال ( برای مثال آموزش کارکنان، کالیبراسیون تجهیزات آزمون مورد استفاده، کفایت سوابق، برقراری ارتباط با مشتریان) ارزیابی شوند. علاوه بر اقدامات فوق مشاهدات مستقیم هنوز می تواند جهت تکمیل ارزیابی کل سیستم لازم باشد.

#### ب.۳ ارزیابی بخشی یا ناحیه ای

نوعی ارزیابی هماهنگ شده از هر بخش جداگانه سازمان، اداره یا ناحیه فیزیکی می باشد که بعنوان یک بخش بحرانی از کل سازمان و امکانات آن در نظر گرفته شده و مورد ارزیابی قرار می گیرد. این ارزیابی شامل ارزیابی های کوچک<sup>۴</sup> همزمان و متوالی، برحسب اندازه و قابلیت های تیم ارزیابی در هر مکان یا بخش فیزیکی انتخاب شده، سپس جمع بندی یافته ها می گردد. این رویکرد ممکن است بعنوان یک اقدام برای صرفه جویی در زمان در مواقعی که دامنه شمول وسیع است یا فاصله قابل ملاحظه ای بین ناحیه های فیزیکی متعلق به یک مجموعه وجود دارد، انتخاب می شود. در مرحله برنامه ریزی بایستی دقت شود تا از دوباره کاری حین ارزیابی پیشگیری گردد.

<sup>1</sup> -Cross-sectional or vertical assessment

<sup>2</sup> - Assessment by segment or area

<sup>3</sup> -Horizontal assessment

<sup>4</sup> -Mini-assessment

#### ب.۴ ارزیابی افقی

ارزیابی افقی یک ارزیابی هماهنگ شده از برنامه ها ، وظایف یا محصولات انتخاب شده از یک نهاد ارزیابی انطباق می باشد. این ارزیابی معمولاً در مواردی که یک نهاد ارزیابی انطباق تعدادی از برنامه ها یا فعالیت های متمایز را طبق روشهای اجرایی متفاوت اجرا می نماید ، مورد استفاده قرار می گیرد. هر برنامه در محدوده دامنه شمول ارزیابی، بطور جداگانه با تمامی کارکنان ، تسهیلات و سایر منابع تخصیص یافته برای آن ، ارزیابی می شود. در مرحله برنامه ریزی بایستی دقت شود تا از دوباره کاری حین ارزیابی پیشگیری گردد..

## پیوست پ

### (الزامی)

#### اطلاعاتی که لازم است در گزارش ارزیابی همترازی منظور شود

گزارش فرآیند ارزیابی همترازی باید حداقل شامل اطلاعات زیر باشد:

الف: نام درخواست کننده

ب: تاریخ (ها) ، دامنه شمول و برنامه ارزیابی در محل

ج: نام (ها) ارزیاب (ها) و/یا متخصصین دخیل در تیم ارزیابی همترازی به همراه نقش هر یک در فرآیند ارزیابی همترازی

د: نام (ها) و نشانی (های) کلیه محل های ارزیابی شده

ه: دامنه شمول فعالیت هایی که در معرض فرآیند ارزیابی همترازی بوده اند

و: شناسایی مدارک مرجع استفاده شده

ز: توضیح درباره هر نوع تفاوت با اطلاعات ارائه شده به درخواست کننده در جلسه پایانی

ح: کفایت سیستم مدیریت درخواست کننده و اجرای آن ، در اثبات انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان

ط: ارزیابی شرایط احراز ، تجربه و اختیارات کارکنان درون سازمانی و برون سازمانی درخواست کننده

ی: اظهار نظر در مورد عدم انطباق های درخواست کننده و هر گاه مناسب داشته باشد ، اقدامات به اجرا گذارده شده توسط درخواست کننده جهت اصلاح عدم انطباق های شناسایی شده. این اقدامات باید شامل ارجاع به عدم انطباق های رفع نشده نیز باشد

ک: هرگونه اطلاعات دیگر که ممکن است در تعیین انطباق درخواست کننده با الزامات مشخص شده توسط گروه هم پیمان کمک کند.

ل: هرگاه مناسب داشته باشد ، نتایج آزمون کفایت تخصصی یا سایر مقایسه های بین سازمانی که بوسیله درخواست کننده انجام شده و هرگونه اقدامات اصلاحی به اجرا گذارده شده در پیامد نتایج

م: هرگاه مناسب داشته باشد ، هر گونه توصیه یا نتیجه گیری از سوی تیم ارزیابی همترازی

ی: اظهار نظر در مورد شاهد بودن در انجام فعالیت های کارکنان

برای فعالیتهای ارزیابی بکار گرفته شده به منظور فراهم نمودن تداوم اطمینان از انطباق با الزامات ، کمیته مدیریت یا شخص مسئول ممکن است از روشهای اجرایی گزارش دهی کوتاهتر استفاده کند.

تیم ارزیابی همترازی ممکن است در خصوص عدم درج اطلاعات زیان آور در گزارش ، تصمیم گیری نماید و آن را بصورت یک پیوست محرمانه با گردش محدود ارائه نماید.

## کتابنامه

- [۱] استاندارد ایران- ایزو ۹۰۰۱: سال ۱۳۸۰، سیستم‌های مدیریت کیفیت - الزامات
- [۲] استاندارد ایران- ایزو ۱۰۰۰۲: سال ۱۳۸۷، مدیریت کیفیت - رضایت مشتری - راهنمایی هایی برای رسیدگی به شکایات در سازمان ها
- [۳] استاندارد ایران- ایزو ۱۷۰۲۰: سال ۱۳۸۱، معیارهای عمومی برای فعالیت انواع مختلف سازمان های بازرسی کننده
- [۴] استاندارد ایران- ایزو ۱۷۰۲۵: سال ۱۳۸۶، الزامات عمومی برای احراز صلاحیت آزمایشگاههای آزمون و کالیبراسیون
- [۵] استاندارد ایران- ایزو ۱۹۰۱۱: سال ۱۳۸۶، راهنمایی‌هایی برای ممیزی سیستم‌های مدیریت کیفیت و/یا مدیریت زیست‌محیطی
- [۶] ILAC -P1 : 2003 ، ترتیب (های) شناسایی دوجانبه مجمع بین المللی تأیید صلاحیت آزمایشگاهها - روش های اجرایی برای ارزیابی نهادهای تأیید صلاحیت توسط مجمع بین المللی تأیید صلاحیت آزمایشگاهها - همکاریهای منطقه ای شناسایی شده
- [۷] ILAC-P2:2003 ، ترتیب(های) شناسایی دوجانبه - روش های اجرایی برای ارزیابی نهادهای همکاری منطقه ای با هدف شناسایی
- [۸] IAF MLA Policies and Procedures(issue 3,version 4 , February 2003) ، خط مشی ها و روش های اجرایی مجمع بین المللی تأیید صلاحیت برای ترتیبات شناسایی چند جانبه در سطح نهادهای تأیید صلاحیت و در سطح گروههای منطقه ای
- [۹] اطلاعات و مدارک در مورد طرح های IEC ، IECCEE ، IECX ، IECQ-CECC و روش های اجرایی ارزیابی همترازی را می توان در پایگاه اطلاعاتی IEC ( کمیته بین المللی الکتروتکنیک ) به نشانی [WWW.IEC.CH](http://WWW.IEC.CH) ، تحت گزینه "ارزیابی انطباق" پیدا کرد.
- [۱۰] اطلاعات و مدارک در مورد تأیید صلاحیت آزمایشگاه ، که می توان آن را در پایگاه اطلاعاتی اتحادیه بین المللی تأیید صلاحیت آزمایشگاه به نشانی [WWW.ILAC.ORG](http://WWW.ILAC.ORG) پیدا کرد.

- [ 11 ] ISO/IEC Guide 62:1996, General requirements for bodies operating assessment and certification/registration of quality systems <sup>1</sup>
- [ 12 ] ISO/IEC Guide 65:1996, General requirements for bodies operating product certification systems
- [ 13 ] ISO/IEC Guide 66:1999, General requirements for bodies operating assessment and certification/registration of environmental management systems (EMS)
- [ 14 ] ISO/IEC Guide 68:2002, Arrangements for the recognition and acceptance of conformity assessment results
- [ 15 ] ISO/IEC 17011:2004, Conformity assessment- General requirements for accreditation bodies accrediting conformity assessments bodies

---

<sup>1</sup>- استاندارد بین المللی ایزو آی ای سی ۱۷۰۲۱ سال ۲۰۰۶ جایگزین این راهنما شده است.

---

---

ICS: 03.120.20

صفحه : ۱۹

---

---